

Pelagonija - dežela štokelj

Pelagonija je 1100 km² velika tektonska depresija v Makedoniji. Zelo spominja na orjaško kraško polje: je ravna, sklenjeno jo obkrožajo do 2600 m visoke gore in je hkrati periodično poplavljen. V letu 1959 so 540 km² popasenih mokrišč Pelagonije izsušili. Kljub izsuševanju in uravnavam pa Crna reka ravnice Pelagonije lahko poplavi še danes! Okoli 300 kilometrov dolga mreža kanalov in jarkov je trenutno pred razpadom in poplave v Pelagoniji so vnovič pogostejše. In vnovič deželo štokelj (gr. pelargos = štoklja) ogrožajo načrtovani vodarski posegi.

Leta 1958 je ob prvem popisu v Pelagoniji živelo 468 parov belih štokelj, med njimi kar 93 % v kolonijah, ki so šteje >5 parov. Ob drugem popisu leta 2002 je bil rezultat depresiven: samo 223 parov, pol manj in za nameček z nazadujočim deležem kolonialnih gnezdičk (65 %). To je bil jasen znak razpada kolonij belih štokelj na poti od kolonialnih k solitarnim gnezdičkam zaradi uničevanja življenjskega okolja ptic. Pri tretjem popisu leta 2012 je bilo v Pelagoniji popisanih 325 zasedenih gnezdičk. Delež kolonijskih gnezdičk se je s 69 % celo povečal, pri čemer gnezdi sedaj polovica (52 %) pelagonskih štokelj na električnih drogovi. Žal pa ne bomo v vsej Pelagoniji našli enega samega podstavka za štokljino gnezdo. Vsa gnezdiča so na drogovi nizke in srednje napetosti in mnoga ležijo na vodnikih pod napetostjo, ki niso izolirani. Brez da bi inženirji upoštevali varno in nemoteno oskrbo potrošnikov, so bili v zadnjih nekaj letih zamenjani skoraj vsi leseni drogovi z železobetonskimi ubijalci ptic z nevarnimi, navzgor obrnjenimi izolatorji. Predvsem zaradi tokovnega udara pa tudi trka z vodniki zaradi zgoščitve zračnih vodov iz številnih vasi in krajev Pelagonije poročajo o ponesrečenih štokljah.

Študijska pot Združenja za štoklje je zasnovana tako, da bomo v terminu med 12. in 19. majem 2024 okroglo 7 dni križarili z avtomobilom/kombijem po 125 vaseh in zaselkih Pelagonije in preštevali štoklje, spoznavali naturo in kulturo in bili v stiku z domačini. Bivamo v Prilepu ali Bitoli v hotelu****. Potrebni je najmanj 5 prijav do januarja 2024. Obstaja možnost skupnega potovanja s kombijem iz Slovenije z odhodom iz Maribora, kar pomembno zmanjša stroške poti. Za več informacij stopite v stik z brigita.zagorsek@gmail.com